Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (odvolacia komora)

z 10. júla 2014*

„Odvolanie — Verejná služba — Úradníci — Mimozmluvná zodpovednosť — Osobná ujma blízkych osôb zosnulého úradníka — Ujma, ktorú utrpel úradník pred svojou smrťou — Právomoci Všeobecného súdu a Súdu pre verejnú službu — Pravidlo zhody medzi žiadosťou o náhradu škody a sťažnosťou proti rozhodnutiu o zamietnutí tejto žiadosti“

Vo veci T-401/11 P,

ktorej predmetom je odvolanie podané proti rozsudku Súdu pre verejnú službu Európskej únie (prvá komora) z 12. mája 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (F-50/09), a smerujúce k zrušeniu tohto rozsudku,

Livio Missir Mamachi di Lusignano, bydliskom v Kerkhove Avelgem (Belgicko), konajúci vo vlastnom mene a súčasne ako zákonný zástupca dedičov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, svojho syna a bývalého úradníka Európskej komisie, v zastúpení: pôvodne F. Di Gianni, R. Antonini, G. Coppo a A. Scalini, neskôr F. Di Gianni, G. Coppo a A. Scalini, advokáti,

odvolateľ,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: D. Martin, B. Eggers a L. Pignataro-Nolin, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

VŠEOBECNÝ SÚD (odvolacia komora),

v zložení: predseda komory M. Jaeger, sudcovia N. J. Forwood (spravodajca) a S. Papasavvas,

tajomník: B. Pastor, zástupkyňa tajomníka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. decembra 2013,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojím odvolaním podaným na základe článku 9 prílohy Štatútu Súdneho dvora Európskej únie sa navrhovateľ Livio Missir Mamachi di Lusignano domáha zrušenia rozsudku Súdu pre verejnú službu (prvá komora) z 12. mája 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (F-50/09, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým tento súd zamietol jeho žalobu, ktorou sa jednak domáhal zrušenia rozhodnutia

* Jazyk konania: taliančina.

z 3. februára 2009, ktorým Komisia Európskych spoločenstiev zamietla jeho žiadosť o náhradu materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej v dôsledku zavraždenia jeho syna a jeho nevesty 18. septembra 2006 v Rabate (Maroko) a jednak toho, aby bola Komisii uložená povinnosť zaplatiť jemu, ako aj právnym nástupcom jeho syna viaceré sumy z dôvodu náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku týchto vrážd.

Skutkové okolnosti

2 Skutkové okolnosti sporu vo veci samej sú uvedené v bodoch 16 až 34 napadnutého rozsudku takto:

„16 Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ktorý začal pracovať pre Komisiu ako úradník 1. novembra 1993, uzavrel v roku 1995 manželstvo s Ariane Lagasse de Lochtovou. V rokoch 1996 až 2002 sa týmto manželom narodili štyri deti.

…

18 Od 28. augusta 2006 bol Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pridelený do delegácie Komisie v Rabate ako politický a diplomatický radca. Pred svojím odchodom oznámil, že jeho manželka a jeho deti odcestujú spolu s ním. …

19 Od 28. do 31. augusta 2006 bola rodina Missir Mamachi di Lusignano ubytovaná v hoteli a od 1. septembra dočasne bývala v zariadenom dome prenajatom delegáciou Komisie….

20 V noci zo 17. na 18. septembra 2006 okolo pol jednej cez mreže okna, ktoré sa nachádzalo na prízemí a bolo obrátené k jednej z bočných stien, do domu vnikol zlodej. Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ktorého okamžite zobudila prítomnosť zlodeja v rodičovskej spálni nachádzajúcej sa na prvom poschodí, prekvapil páchateľa, ktorý práve prehľadával izbu. Nato páchateľ úradníka viackrát bodol nožom a nechal ho ležať na zemi. Manželka A. Missira Mamachiho di Lusignana, ktorá sa tiež zobudila, bola bodnutá do chrbta a zrejme veľmi rýchlo svojim zraneniam podľahla. Páchateľ sa po tom, čo otca rodiny zviazal a zapchal mu ústa, osprchoval a následne prinútil úradníka, ktorý bol vážne zranený, aby mu prezradil kód svojej kreditnej karty. Úradník napokon svojim zraneniam podľahol. Vrah deti ušetril. Odišiel z domu okolo štvrtej hodiny ráno na aute rodiny Missir Mamachi di Lusignano a odniesol si viacero vecí, vrátane televízora.

21 Dňa 19. septembra 2006 marocká polícia zatkla Karima Zimacha, ktorý sa pri predbežnom výsluchu priznal k dvojnásobnej vražde manželov Missir Mamachi di Lusignano, ktorú spáchal v noci zo 17. na 18. septembra. Karim Zimach bol uznaný vinným z týchto skutkov a bol odsúdený na trest smrti rozsudkom prvostupňového trestného senátu odvolacieho súdu v Rabate z 20. februára 2007, ktorý bol potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom odvolacieho trestného senátu toho istého súdu z 18. júna 2007. Treba poznamenať, že od roku 1993, keď bola v Maroku naposledy vykonaná poprava páchateľa odsúdeného na trest smrti, orgány tohto štátu nepristúpili k výkonu takého trestu.

22 Komisia vystupovala v trestnom konaní vedenom v Maroku ako poškodená. Prvostupňový trestný senát odvolacieho súdu v Rabate uvedeným rozsudkom vyhlásil nároky Komisie ako poškodenej za prípustné a uložil Karimovi Zimachovi povinnosť zaplatiť Európskej únii symbolický jeden dirham.

23 V dôsledku tragickej smrti ich rodičov boli štyri deti Missir Mamachi di Lusignano uznesením zmierovacieho súdu v Kraaineme (Belgicko) z 24. novembra 2006 zverené do opatery ich starých rodičov, jedným z ktorých je žalobca.

24 Od 1. októbra do 31. decembra 2006 Komisia vyplácala plnenie [sic] stanovené v článku 70 prvom odseku Služobného poriadku [úradníkov Európskych spoločenstiev].

25 Komisia tiež vyplatila deťom a dedičom zosnulého úradníka sumu 414 308,90 eura z dôvodu paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia podľa článku 73 služobného poriadku, ako aj sumu 76 628,40 eura z dôvodu úmrtia manželky na základe článku 25 prílohy X služobného poriadku.

26 Okrem toho Komisia priznala štyrom deťom s účinnosťou od 1. januára 2007 nárok na sirotský dôchodok stanovený v článku 80 služobného poriadku a na príspevok na vzdelanie stanovený v prílohe VII služobného poriadku.

27 Komisia navyše priznala zosnulému úradníkovi povýšenie *post mortem* do prvého stupňa platovej triedy A*11 so spätnou účinnosťou k 1. septembru 2005. Toto povýšenie bolo zohľadnené pri výpočte sirotského dôchodku a paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia.

28

Okrem toho rozhodnutím zo 14. mája 2007, ktoré bolo prijaté na základe článku 76 služobného poriadku, Komisia priznala každému z detí až do devätnásteho roku života osobitnú mesačnú pomoc zo sociálnych dôvodov vo výške príspevku na nezaopatrené dieťa.

…

30 V liste z 25. februára 2008 adresovanom predsedovi Komisie žalobca po tom, čo sa poďakoval Komisii za slávnosť [pocta obetiam dvojnásobnej vraždy] dňa 18. septembra 2007, vyjadril svoj nesúhlas s výškou súm vyplatených jeho štyrom vnúčatám a svoju nespokojnosť s tým, že Komisia odmietla udeliť súhlas s trvalým zamestnaním vychovávateľky alebo pomocníčky v domácnosti, ktoré bolo podľa jeho názoru nevyhnutné vzhľadom na vek detí a ich starých rodičov. Žalobca sa následne spýtal, či už Komisia začala rokovania s Marokom s cieľom dosiahnuť, aby Maroko zaplatilo primerané odškodnenie, ktoré by bolo vyššie ako jeden dirham, ktorý symbolicky priznali Európskej únii marocké súdy. Napokon žalobca upriamil pozornosť predsedu Komisie na odpoveď pani Ferrero-Waldnerovej, komisárky pre vonkajšie vzťahy, zo 6. augusta 2007 na písomnú otázku pána Coûteauxa, člena Európskeho parlamentu (písomná otázka z 25. júna 2007, P-3367/07, Ú. v. EÚ C 45 zo 16. februára 2008, s. 179) týkajúcu sa ‚vraždy predstaviteľa Generálneho riaditeľstva pre vonkajšie vzťahy v Maroku' (ďalej len ‚písomná odpoveď zo 6. augusta 2007'). Podľa žalobcu primerané bezpečnostné opatrenia, ktoré Komisia obvykle prijíma a na ktoré vo svojej odpovedi poukázala komisárka pre vonkajšie vzťahy, neboli pred touto dvojnásobnou vraždou prijaté. Komisia sa tak dopustila hrubej nedbanlivosti, v dôsledku ktorej by sa malo maloletým deťom vyplatiť odškodnenie aspoň vo výške úhrnu platov, ktoré by boli zavraždenému úradníkovi vyplatené až do dňa jeho predpokladaného odchodu do dôchodku v roku 2032, čiže platov za 26 rokov.

31 Listom z 11. júna 2008 pán Kallas, podpredseda Komisie zodpovedný za personál, žalobcovi odpovedal. V tomto liste pán Kallas zdôraznil, že sa nezistilo nijaké nedbanlivé alebo nesprávne konanie marockých orgánov a že podmienky začatia diplomatických rokovaní s Marokom s cieľom dosiahnutia odškodnenia neboli splnené. Uviedol, že opatrenia na ochranu zamestnancov prijaté Komisiou boli v súlade s bezpečnostnými požiadavkami týkajúcimi sa delegácie v Rabate a že žiadosti o náhradu škody, ktorú žalobca z tohto dôvodu uviedol v liste z 25. februára 2008, nemožno vyhovieť. Poukázal na to, že sumy, ktoré Komisia už vyplatila (490 937,30 eura z dôvodu paušálnej čiastky vyplácanej v prípade úmrtia a z dôvodu úrazového poistenia, 4 376,82 eura mesačne na sirotské dôchodky a príspevky na vzdelanie, 2 287,19 eura mesačne – vrátane daňového zvýhodnenia – na príspevky na nezaopatrené dieťa a 1 332,76 eura mesačne z dôvodu mimoriadnej pomoci, čiže doplnkový príspevok na nezaopatrené dieťa na každé dieťa), boli vypočítané správne.

32 V tomto liste z 11. júna 2008 však komisár informoval žalobcu, že Komisia sa vzhľadom na mimoriadne tragické okolnosti tohto prípadu rozhodla prijať doplňujúce opatrenie a výnimočne zvýšiť vyplácané sumy na základe článku 76 služobného poriadku. Rozhodnutím zo 4. júla 2008 bola teda každému z vnúčat z tohto dôvodu od 1. augusta 2008 až do deväťnásteho roku života priznaná mesačná suma zodpovedajúca dvom príspevkom na nezaopatrené dieťa. Vzhľadom na toto rozhodnutie bola suma, ktorú Komisia mesačne vyplácala deťom zosnulého úradníka, vyššia ako 9 800 eur (vo februári 2009 predstavovala 9 862 eur).

33 Listom z 10. septembra 2008 žalobca podal sťažnosť proti listu z 11. júna 2008 na základe článku 90 ods. 2 služobného poriadku. V tejto sťažnosti uviedol, že Komisia zodpovedá za pochybenie, keďže si nesplnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov. Tiež uviedol, že Komisia objektívne zodpovedá za škodu spôsobenú dovoleným konaním. Napokon subsidiárne poukázal na článok 24 služobného poriadku, podľa ktorého sú Spoločenstvá povinné spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú spôsobí jednému z ich zamestnancov tretia osoba.

34 Rozhodnutím z 3. februára 2009 [menovací orgán] sťažnosť zamietol.“

Konanie pred Súdom pre verejnú službu a napadnutý rozsudok

3 Za týchto okolností podal navrhovateľ konajúci vo svojom vlastnom mene, ako aj zákonný zástupca dedičov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, 12. mája 2009 žalobu na Súd pre verejnú službu, v rámci ktorej navrhoval, aby Súd pre verejnú službu:

— zrušil rozhodnutie menovacieho orgánu z 3. februára 2009,

— uložil Komisii povinnosť zaplatiť právnym nástupcom Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana:

  — sumu 2 552 837,96 eura, ktorá zodpovedá dvadsiatim šiestim ročným platom zavraždeného úradníka, neskôr pri zohľadnení jeho pravdepodobného služobného postupu zvýšenú na 3 975 329 eur, z dôvodu náhrady spôsobenej majetkovej ujmy,

  — sumu 250 000 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel poškodený pred svojou smrťou,

  — sumu 1 276 512 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli deti poškodeného v dôsledku toho, že boli svedkami tragickej vraždy,

— uložil Komisii povinnosť zaplatiť mu sumu 212 752 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel navrhovateľ ako otec poškodeného,

— uložil Komisii povinnosť zaplatiť „kompenzačné úroky a nakumulované úroky z omeškania“,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

4 Komisia na prvom stupni navrhovala zamietnutie žaloby.

5 Súd pre verejnú službu napadnutým rozsudkom zamietol žalobu ako nedôvodnú, pričom zaviazal Komisia na náhradu všetkých trov konania.

6 Súd pre verejnú službu sa v bodoch 71 a 72 napadnutého rozsudku najprv domnieval, s odkazom na rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. decembra 1997, Gill/Komisia (T-90/95, Zb. VS s. I-A-471 a II-1231, bod 45), že návrhy na zrušenie, ktoré uplatnil navrhovateľ, sa nemohli posudzovať nezávisle

od návrhov na náhradu škody, takže bolo treba vychádzať z toho, že predmetom žaloby je iba náhrada ujmy, ktorá navrhovateľovi, zosnulému úradníkovi a jeho deťom vznikla v dôsledku konania Komisie. Tento záver nie je v rámci tohto odvolania spochybnený.

7 Keďže Komisia uplatňovala predovšetkým dve námietky neprípustnosti proti návrhom navrhovateľa smerujúcim k náhrade morálnych újm, založených jednak na tom, že návrh na náhradu škody z 25. februára 2008 neobsahoval žiadosť o náhradu morálnej ujmy, a jednak na tom, že ani sťažnosť z 10. septembra 2008 neobsahovala žiadosť o náhradu morálnej ujmy, ktorú osobne utrpel navrhovateľ, Súd pre verejnú službu sa k nim v bodoch 82 až 91 napadnutého rozsudku vyjadril takto:

„82 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že v systéme prostriedkov nápravy stanovenom článkami 90 a 91 Služobného poriadku [úradníkov Európskych spoločenstiev], keď ide výlučne o žalobu o náhradu škody v tom zmysle, že žaloba neobsahuje nijaký návrh na zrušenie určitého aktu, ale smeruje výlučne k náhrade ujmy údajne spôsobenej súborom pochybení alebo opomenutí, ktoré vzhľadom na to, že nemajú nijaký právny účinok, nemožno považovať za akty spôsobujúce ujmu, správne konanie sa musí nevyhnutne, pod sankciou neprípustnosti neskoršej žaloby, začať tým, že dotknutá osoba podá žiadosť, ktorou vyzve menovací orgán na náhradu údajnej ujmy, a prípadne pokračovať podaním sťažnosti proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti (pozri najmä rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. júla 1995, Saby/Komisia, T-44/93, Zb. VS s. I-A-175 a II-541, bod 31).

83 Z ustálenej judikatúry navyše vyplýva, že návrhy predložené v konaní pred súdom Únie musia mať rovnaký predmet ako návrhy uvedené v sťažnosti a obsahovať len dôvody namietania založené na tom istom dôvode ako dôvody namietania uvedené v sťažnosti, pričom tieto dôvody namietania v sporovom konaní možno rozvinúť predložením žalobných dôvodov a tvrdení, ktoré nemusia byť v sťažnosti uvedené, ale s ňou úzko súvisia (pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 2002, Campogrande/Komisia, C-62/01 P, Zb. s. I-3793, bod 34).

84 Súd [pre verejnú službu] nedávno konštatoval, že pojem ‚dôvod' treba vykladať extenzívne (rozsudok Súdu [pre verejnú službu] z 1. júla 2010, Mandt/Parlament, F-45/07, bod 119). Hoci toto smerovanie judikatúry je založené na rozhodnutí Súdu [pre verejnú službu] vo veci týkajúcej sa žaloby o neplatnosť, neznamená to, že ho nemožno použiť vo veci náhrady škody, pokiaľ budú zohľadnené osobitné znaky konania o náhradu škody. Vo veciach, ktoré sa týkajú výlučne náhrady škody, pojem ‚dôvod' nie je vymedzený podľa ‚dôvodov namietania' v zmysle judikatúry citovanej v predchádzajúcom bode, ale podľa ‚druhov ujmy', ktoré dotknutý úradník uviedol vo svojej žiadosti o náhradu škody. Práve tieto druhy ujmy určujú predmet náhrady, ktorej sa domáha úradník, a v dôsledku toho aj predmet žiadosti, o ktorej musí správny orgán rozhodnúť.

85 Z úvah uvedených v troch predchádzajúcich bodoch vyplýva, že návrhy na náhradu škody založené na rôznych druhoch ujmy sú v konaní pred Súdom [pre verejnú službu] prípustné iba v prípade, ak ešte pred ich uplatnením bola najprv správnemu orgánu adresovaná žiadosť, ktorá má rovnaký predmet a je založená na rovnakých druhoch ujmy, a následne bola podaná sťažnosť proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktorý o tejto žiadosti výslovne alebo implicitne rozhodol.

86 To nebráni dotknutému úradníkovi v tom, aby upravil sumu nárokov uvedených vo svojej žiadosti adresovanej správnemu orgánu, najmä ak neskôr dôjde k zhoršeniu jeho ujmy alebo ak rozsah jeho škôd možno zistiť alebo posúdiť až po podaní tejto žiadosti (pozri v tomto zmysle o možnosti vyčísliť ujmu v štádiu podania návrhu rozsudok Súdneho dvora z 23. septembra 2004, Hectors/Parlament, C-150/03 P, Zb. s. I-8691, bod 62), avšak pod podmienkou, že druhy ujmy, na základe ktorých žiada o odškodnenie, boli v tejto žiadosti uvedené.

87 Hoci sa žalobca v tomto prípade domáha náhrady škodlivých následkov tých istých skutočností, ktoré sú uvedené v jeho žiadosti z 25. februára 2008, jeho návrhy na náhradu škody sú založené na náhrade rôznych druhov morálnej ujmy, ktorá bola spôsobená jemu, jeho zosnulému synovi a jeho vnúčatám.

88 Je však nesporné, že v žiadosti o náhradu škody obsiahnutej v jeho liste z 25. februára 2008 sa žalobca domáhal iba náhrady materiálnej ujmy a vôbec neuviedol druhy morálnej ujmy, ktoré uvádza v konaní pred Súdom [pre verejnú službu].

89 Je pravda, že vo svojej sťažnosti sa žalobca následne domáhal nielen náhrady materiálnej ujmy, ale aj morálnej ujmy, čo umožnilo správnemu orgánu zaujať stanovisko k týmto druhom ujmy v rozhodnutí o zamietnutí sťažnosti, ešte pred podaním žaloby. Túto časť rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti však treba považovať za prvé rozhodnutie prijaté správnym orgánom v súvislosti s uvedenými druhmi ujmy. Žalobca však nepodal sťažnosť proti tomuto poslednému rozhodnutiu, hoci to mal urobiť, a teda nedodržal dvojfázové správne konanie, ktoré podmieňuje prípustnosť návrhov na náhradu škody založených na týchto druhoch ujmy.

90 Pokiaľ ide o argumentáciu založenú na rozsudku Súdneho dvora z 26. januára 1989, Koutchoumoff/Komisia (224/87, Zb. s. 99), ktorú žalobca uviedol na druhom pojednávaní, nemožno ju uznať. Hoci totiž Súdny dvor v tomto rozsudku pripustil, že úradník je oprávnený predložiť návrhy na náhradu škody po prvý raz v súdnom konaní, urobil to preto, lebo z napadnutia zákonnosti aktu, ktorý spôsoboval ujmu dotknutej osobe, uvedeného v sťažnosti mohla vyplývať žiadosť o náhradu ujmy spôsobenej týmto aktom. Prejednávaný spor sa však týka výlučne náhrady škody a nesúvisí s napadnutím zákonnosti rozhodnutia, ktoré by spôsobovalo žalobcovi ujmu.

91 Z toho dôvodu treba návrhy na náhradu morálnej ujmy v tomto konaní zamietnuť ako neprípustné bez toho, aby bolo potrebné skúmať ostatné námietky neprípustnosti vznesené voči nim.“

8 Pri rozhodovaní o merite veci Súd pre verejnú službu najprv o žalobnom dôvode založenom na zavinenom nesplnení povinnosti Komisiou zabezpečiť ochranu svojho úradníka rozhodol, že Komisia sa dopustila pochybenia, ktoré môže viesť k vzniku jej zodpovednosti, keďže neprijatie vhodných bezpečnostných opatrení v dočasnom bydlisku rodiny Missir Mamachi di Lusignano v Rabate predstavuje nesplnenie jej povinnosti zabezpečiť ochranu svojho úradníka a jeho rodiny vyslaných do tretej krajiny.

9 Pokiaľ ide o príčinnú súvislosť medzi týmto pochybením a údajnou majetkovou ujmou, Súd pre verejnú službu ju považoval za preukázanú.

10 V tomto štádiu svojho odôvodnenia Súd pre verejnú službu v bode 191 napadnutého rozsudku uviedol, že zostáva určiť podiel zodpovednosti vraha na vzniku škody.

11 S prihliadnutím na obidve škody uvádzané navrhovateľom, ktorými sú dvojnásobná vražda a strata nádeje na prežitie, a na skutočnosť, že táto druhá škoda je menej rozsiahla ako tá prvá, Súd [pre verejnú službu] zastával v bode 197 napadnutého rozsudku názor, že Komisii treba pripísať zodpovednosť za 40 % vzniknutých škôd.

12 Pokiaľ ide o rozsah majetkovej ujmy, Súd pre verejnú službu v bode 200 napadnutého rozsudku zastával názor, že materiálna ujma spojená so stratou príjmu, ktorú treba vziať do úvahy v prejednávanom spore, predstavovala sumu vo výške troch miliónov eur.

13 Potom, čo v bode 201 napadnutého rozsudku pripomenul, že Komisia bola povinná nahradiť 40 % tejto ujmy, teda 1,2 milióna eur, Súd pre verejnú službu v bode 202 uvedeného rozsudku uviedol, že sumy, ktoré Komisia už vyplatila a ktoré bude naďalej vyplácať právnym nástupcom, dokonca nad rámec plnení obvykle stanovených Služobným poriadkom úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok“), predstavujú takmer 1,4 milióna eur, pričom táto suma by sa mohla zvýšiť približne až na

2,4 milióna eur, ak by sa predmetné plnenia vyplácali až do dvadsiateho šiesteho roku života každého zo štyroch detí. Súd pre verejnú službu preto v bode 203 napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia už v celom rozsahu nahradila materiálnu ujmu, za ktorú musí niesť zodpovednosť.

14 Zhrnúc všetky vyššie uvedené úvahy, Súd pre verejnú službu v bode 205 napadnutého rozsudku rozhodol, že hoci je žalobný dôvod dôvodný, neumožňuje mu, aby vyhovel návrhom navrhovateľa na náhradu vzniknutej materiálnej ujmy.

Konanie pred Všeobecným súdom

15 Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 29. septembra 2011 podal navrhovateľ toto odvolanie.

16 Komisia predložila svoje vyjadrenie k odvolaniu 16. decembra 2011.

17 Písomná časť konania sa skončila 23. januára 2012.

18 Písomnosťou doručenou do kancelárie Všeobecného súdu 1. februára 2012 navrhovateľ predložil v súlade s článkom 146 Služobného poriadku Všeobecného súdu návrh uvádzajúci dôvody, pre ktoré si praje byť vypočutý.

19 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd (odvolacia komora) tomuto návrhu vyhovel a rozhodol o začatí ústnej časti konania, pričom bez návrhu preskúmal dôvod verejného poriadku a vyzval účastníkov konania, aby v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania písomne odpovedali na určité otázky súvisiace s týmto dôvodom. Komisia tejto žiadosti vyhovela v stanovenej lehote.

20 V tejto súvislosti Všeobecný súd najprv účastníkom konania pripomenul, že navrhovateľ, tak ako to uviedol v bode 57 svojej žaloby na prvom stupni, sa domáha náhrady štyroch rôznych újm, a to:

— „materiálnej ujmy, ktorú utrpeli dedičia Alessandra [Missira Mamachiho di Lusignana], ktorá vznikla ušlou mzdou zavraždeného úradníka, ktorá by im bola určená medzi jeho smrťou a jeho predpokladaným odchodom do dôchodku,

— morálnej ujmy, ktorú utrpel Alessandro [Missir Mamachi di Lusignano], ktorá vznikla nespravodlivým fyzickým utrpením, ktoré utrpel v dome medzi napadnutím a svojou smrťou, ako aj psychickým utrpením vyplývajúcim z vedomia o svojej blížiacej smrti, z vedomia vraždy svojej milovanej manželky a hroznej úzkosti a obavy o osud svojich štyroch detí,

— nemajetkovej ujmy (morálnej a existenčnej) utrpenej deťmi zavraždeného úradníka, ktorá vznikla nespravodlivou bolesťou zo straty svojich oboch milovaných rodičov, ako aj veľkou a strašnou psychologickou ujmou z toho, že na svoje vlastné oči videli zomierať svojich rodičov na miestach činu, čo je jedna z najhorších a najtragickejších scén, akým môže byť človek za svojho života vystavený,

— nemajetkovej ujmy (morálnej a existenčnej) utrpenej navrhovateľom ako otcom obete, ktorá vznikla nespravodlivou bolesťou a utrpením zo straty svojho syna za tak tragických okolností“.

21 Následne Všeobecný súd v prvom rade vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k tomu, či nárok na náhradu materiálnej ujmy utrpenej dedičmi Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana (uvedenej vyššie v prvej zarážke bodu 20), ktorá by sa mala stanoviť na základe časti jeho príjmu z pracovnej činnosti, v ktorý by mohli dúfať, ak by ich otec ostal nažive, vznikol uvedeným dedičom dedením a môžu sa ho dovolávať na základe svojho postavenia dedičov, tak ako nároku na náhradu

morálnej ujmy samotného Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana utrpenej v období medzi jeho napadnutím a jeho smrťou (uvedenej vyššie v druhej zarážke bodu 20), alebo či sa skôr jedná o nárok na náhradu ich vlastnej ujmy, ktorý vznikol *jure proprio*, a ktorý teda na nich neprešiel dedením (tak ako ujmy uvedenej vyššie v tretej a štvrtej zarážke bodu 20).

22 Bez toho, aby Všeobecný súd predvídal odpoveď na túto otázku, avšak v priamej súvislosti s ňou, bez návrhu preskúmal v druhom rade dôvod verejného poriadku založený na nedostatku právomoci Súdu pre verejnú službu rozhodnúť o návrhu na náhradu újm uvedených vyššie v prvej, tretej a štvrtej zarážke bodu 20.

23 Všeobecný súd predovšetkým účastníkom konania pripomenul judikatúru vytvorenú uznesením Súdneho dvora z 7. mája 1980, Fournier/Komisia (114/79 až 117/79, Zb. s. 1529), rozsudkom Súdneho dvora z 8. októbra 1986, Leussink a i./Komisia (169/83 a 136/84, Zb. s. 2801), návrhmi generálneho advokáta Sira Gordona Slynna k tomuto rozsudku (Zb. s. 2818 a 2819), a rozsudkom Súdu prvého stupňa z 3. marca 2004, Vainker/Parlament (T-48/01, Zb. VS s. I-A-51 a II-197).

24 Všeobecný súd sa domnieval, že za týchto okolností treba zodpovedať otázku, či zo striktného právneho rámca vymedzeného článkami 268 ZFEÚ a 270 ZFEÚ, článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora a článkami 90 a 91 služobného poriadku nevyplýva, že blízke osoby úradníka musia nutne podať dve žaloby, jednu na Súd pre verejnú službu, druhú na Všeobecný súd, podľa toho, či vstupujú do práv dotknutého úradníka alebo žiadajú náhradu vlastnej materiálnej alebo morálnej ujmy.

25 Napokon Všeobecný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k dôsledkom, ktoré by bol treba prípadne vyvodiť na účely tohto odvolania a v odpovedi na dôvod verejného poriadku preskúmaný bez návrhu, ako je uvedené v bode 22 vyššie, ak by bola uprednostnená druhá časť možnosti uvedená v bode 21 vyššie a pokiaľ by sa navyše malo na otázku položenú v bode 24 vyššie odpovedať kladne.

26 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky Všeobecného súdu boli vypočuté počas pojednávania dňa 12. decembra 2013.

Návrhy účastníkov konania

27 Navrhovateľ navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zrušil napadnutý rozsudok,

— uložil Komisii povinnosť zaplatiť právnym nástupcom Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana sumu vo výške 3 975 329 eur ako náhradu utrpenej majetkovej ujmy,

— vyhlásil návrh na náhradu nemajetkovej ujmy za prípustný a uložil Komisii povinnosť zaplatiť:

  — uvedeným právnym nástupcom jednak sumu 250 000 eur, ako náhradu za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpela obeť pred svojou smrťou a jednak sumu vo výške 1 276 512 eur, ako náhradu za nemajetkovú ujmu, ktorú títo právni nástupcovia utrpeli ako deti obete a svedkovia jej tragickej vraždy,

  — osobne žalobcovi sumu vo výške 212 752 eur, ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel ako otec obete,

— uložil Komisii povinnosť zaplatiť kompenzačné úroky a nakumulované úroky z omeškania,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

28 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— vrátil vec Súdu pre verejnú službu, pokiaľ ide o návrh na náhradu nemajetkovej ujmy,

— v každom prípade odmietol odvolanie ako neprípustné a/alebo ho zamietol nedôvodné,

— zaviazal navrhovateľa na náhradu trov konania.

O odvolaní

O právomoci Súdu pre verejnú službu rozhodnúť o žalobe na prvom stupni

Pripomienky účastníkov konania v odpovedi na opatrenie na zabezpečenie priebehu konania

29 Vo svojich písomných pripomienkach doručených do kancelárie 10. septembra 2013 Komisia najprv v odpovedi na prvú otázku Všeobecného súdu (pozri bod 21 vyššie) tvrdí, že nárok dedičov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana na náhradu materiálnej ujmy je ich vlastným právom, ktorý im vzniká priamo predovšetkým na základe článku 73 ods. 2 písm. a) a článkov 76 a 80 služobného poriadku.

30 V odpovedi na dôvod verejného poriadku preskúmaný bez návrhu (pozri bod 22 vyššie) Komisia ďalej tvrdí, že všetky spory založené na údajnom opomenutí inštitúcie vo vzťahu k svojim úradníkom v rámci pracovného vzťahu upraveného výlučne služobným poriadkom spadajú podľa článku 270 ZFEÚ do výlučnej právomoci Súdu pre verejnú službu.

31 V tejto súvislosti Komisia v prvom rade tvrdí, že v prípade smrti úradníka článok 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku nahrádza synalagmatický vzťah medzi uvedeným úradníkom a jeho inštitúciou, ktorý bol ukončený smrťou v zmysle článku 47 písm. g) služobného poriadku, vzťahom dotknutej inštitúcie s osobami vymenovanými v uvedenom ustanovení, medzi ktoré patria právni nástupcovia, založeným na služobnom poriadku.

32 Komisia v druhom rade tvrdí, že právomoc Súdu pre verejnú službu je odôvodnená okolnosťou, že spor sa týka prípadného nesprávneho konania inštitúcie so škodlivými účinkami, pokiaľ ide o jej dotknutého úradníka alebo bývalého úradníka.

33 Komisia v tejto súvislosti uvádza, že je nesporné, že Súd pre verejnú službu má právomoc rozhodnúť o všetkých sporoch týkajúcich sa uplatnenia článkov 73, 76 a 80 služobného poriadku. Iba v prípade, že dávky stanovené služobným poriadkom nepostačovali na zabezpečenie úplnej náhrady utrpenej ujmy, mohli by sa právni nástupcovia domáhať ďalšieho odškodnenia, ktoré by mohlo iba doplňovať odškodnenie už získané na základe článku 73 služobného poriadku, ale nemohlo by byť poskytnuté súčasne s ním (už citovaný rozsudok Súdneho dvora Leussink a i./Komisia, bod 13, a rozsudok z 9. septembra 1999, Lucaccioni/Komisia, C-257/98 P, Zb. s. I-5251, body 21 a 22). Súd pre verejnú službu má podľa Komisie právomoc rozhodnúť aj o tomto prípadnom doplnkovom odškodnení o tom viac, ak by ujmy boli spôsobené tým istým zavineným konaním inštitúcie voči dotknutému úradníkovi.

34 Téza Komisie je odôvodnená tiež požiadavkou právnej istoty, pokiaľ ide o určenie právomoci súdu, a záujmom hospodárnosti konania, ktorý vyžaduje, aby mal právomoc iba jeden súd (pozri v tomto zmysle uznesenie Súdneho dvora z 27. mája 2004, IAMA Consulting/Komisia, C-517/03, neuverejnené v Zbierke, bod 17).

35 Pokiaľ ide o judikatúru, na ktorú sa odvoláva Všeobecný súd a ktorá je citovaná v bode 23 vyššie, tá nie je v danom prípade relevantná, keďže v dotknutých veciach zamestnanec žil. V takom prípade totiž článok 73 ods. 2 písm. b) a c) služobného poriadku priznáva nárok na odškodnenie iba postihnutému úradníkovi, a nie jeho právnym nástupcom. Naopak, právni nástupcovia zosnulého úradníka sú výslovne uvedení v článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku, ktorý im priznáva vlastný nárok.

36 V prípade, že Všeobecný súd mal vychádzať z toho, že Súd pre verejnú službu nemal právomoc rozhodnúť o návrhoch na náhradu ujmy vznesených *jure proprio* právnymi nástupcami Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, Komisia tvrdí, že napadnutý rozsudok treba zrušiť s výnimkou časti, v ktorej sa rozhodlo o návrhu na náhradu morálnej ujmy Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana. Tento návrh bol totiž podľa Komisie správne odmietnutý ako neprípustný z dôvodu porušenia postupu pred podaním žaloby upraveného článkami 90 a 91 služobného poriadku, a napadnutý rozsudok by mal byť preto v tomto bode potvrdený.

37 V zostávajúcej časti sa Komisia domnieva, že Všeobecný súd, ako súd odvolací, by nemal pokračovať v prejednávaní merita sporu. Podľa nej by vec mala byť predložená opäť Všeobecnému súdu prostredníctvom prvostupňovej žaloby, a prináležalo by Všeobecnému súdu rozhodnúť o tejto novej žalobe, ako aj o žalobe v paralelnej veci T-494/11.

38 Navrhovateľ v stanovenej lehote nepredložil písomnú odpoveď na otázky Všeobecného súdu. Na pojednávaní ponechal tento bod na posúdenie Všeobecnému súdu.

Posúdenie Všeobecným súdom

39 Najprv treba určiť jednotlivé druhy ujmy, ktorých náhrady sa navrhovateľ domáha, ako aj ako postavenie, v ktorom vo vzťahu ku každej z nich vystupuje.

40 V tejto súvislosti Všeobecný súd uvádza, že v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti väčšina systémov rozlišuje v prípade smrti obete za okolností, o aké ide v danom prípade, minimálne tri druhy ujmy, ktoré by mali byť vo všeobecnosti nahradené zodpovedným alebo zodpovednými osobami, a ktoré v podstate zodpovedajú tejto typológii:

— morálna ujma, niekedy nazývaná „*ex haerede*“, samotnej obete vyplývajúca zo psychického utrpenia pred jej smrťou, ak sa preukáže, že si jej bola vedomá,

— materiálna ujma osôb blízkych obeti, ktorá predstavuje príjmy, ktoré im zosnulý zabezpečoval; v prípade detí sa často jedná o kapitalizovanú sumu určenú v závislosti od dátumu dosiahnutia ich plnoletosti alebo konca štúdia,

— morálna ujma osôb blízkych obeti z dôvodu osobitnej citovej väzby s obeťou.

41 Vo svojej žalobe na prvom stupni vo veci F-50/09, ktorá viedla k tomuto odvolaniu, sa samotný navrhovateľ stotožnil s touto typológiou pri rozlišovaní jednotlivých uplatňovaných újm. V rámci štyroch druhov újm citovaných vyššie v bode 3 prvej a druhej zarážke tak prvá z nich zodpovedá osobnej materiálnej ujme detí Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, druhá zodpovedá morálnej ujme, takzvanej „*ex haerede*“, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou uplatňovanej v rámci dedičstva, tretia zodpovedá osobnej morálnej ujme, ktorú utrpeli deti Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana a štvrtá zodpovedá osobnej morálnej ujme, ktorú utrpel navrhovateľ ako otec Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana.

42 Na účely tohto rozsudku bude preto Všeobecný súd vychádzať z týchto dvoch predpokladov:

— morálna ujma *ex haerede*, teda ujma, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou, je jeho právnymi nástupcami uplatňovaná z tohto titulu, a z titulu osobného, pričom nárok na jej náhradu na nich prešiel v rámci dedenia, v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva uplatniteľného na dedenie,

— ostatné tri druhy újm, ktorých náhrada sa v tejto veci požaduje, konkrétne materiálna a morálna ujma detí a morálna ujma otca Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, požadujú navrhovateľ a jeho vnúčatá ako vlastný nárok, nezávisle od ich postavenia právnych nástupcov.

43 Otázky právomoci, ktoré sa v súvislosti s týmto odvolacím dôvodom objavujú, treba posudzovať na základe týchto dvoch predpokladov.

44 Pokiaľ ide o určenie pravidiel právomoci uplatniteľných v danom prípade, Všeobecný súd pripomína, že podľa článku 256 ods. 1 ZFEÚ má právomoc rozhodovať v prvom stupni predovšetkým o žalobách podľa článkov 268 ZFEÚ a 270 ZFEÚ s výnimkou tých, ktoré sú prenesené na osobitný súd zriadený podľa článku 257 ZFEÚ alebo ktoré štatút vyhradzuje Súdnemu dvoru.

45 Keďže článok 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora, pridanej k uvedenému štatútu rozhodnutím Rady 2004/752/ES, Euratom z 2. novembra 2004 o ustanovení Súdu pre verejnú službu Európskej únie (Ú. v. EÚ L 333, s. 7), priznal na základe článku 256 ods. 1 ZFEÚ Súdu pre verejnú službu právomoc rozhodovať v prvom stupni o žalobách podaných podľa článku 270 ZFEÚ, ktoré sa týkajú všetkých sporov medzi Úniou a jej zamestnancami, v medziach a za podmienok ustanovených v služobnom poriadku alebo vyplývajúcich z režimu, ktorý sa na nich uplatní, nemá už Všeobecný súd právomoc rozhodnúť v prvom stupni o žalobách o náhradu škody podaných podľa článku 270 ZFEÚ (uznesenie Súdu prvého stupňa z 8. júla 2009, Thoss/Dvor audítorov, T-545/08, bod 26). Naopak, Súd pre verejnú službu má právomoc iba v prípade riadne podaných žalôb podľa článku 270 ZFEÚ.

46 Súdny systém Únie, tak ako bol stanovený Zmluvou o FEÚ, štatútom Súdneho dvora a rozhodnutiami Rady týkajúcimi sa Všeobecného súdu a Súdu pre verejnú službu, obsahuje jasné vymedzenie právomocí Všeobecného súdu a Súdu pre verejnú službu tak, že právomoc jedného z týchto dvoch súdov rozhodnúť o žalobe v prvom stupni nutne vylučuje právomoc druhého z nich.

47 Za súčasného stavu práva Únie sa toto vymedzenie riadi osobným postavením žalobcu a pôvodom sporu v súlade s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej spor medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej podlieha alebo podliehal, ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája alebo spájal dotknutú osobu a inštitúciu, patrí do pôsobnosti článku 270 ZFEÚ (pôvodný článok 236 ES) a článkov 90 a 91 služobného poriadku a nepatrí tak do pôsobnosti článku 268 ZFEÚ (pôvodný článok 235 ES) a článku 340 ZFEÚ (pôvodný článok 288 ES), ktoré upravujú všeobecný režim mimozmluvnej zodpovednosti Únie (rozsudky Súdneho dvora z 22. októbra 1975, Meyer-Burckhardt/Komisia, 9/75, Zb. s. 1171, bod 7; zo 17. februára 1977, Reinarz/Komisia a Rada, 48/76, Zb. s. 291, bod 10; zo 4. júla 1985, Allo a i./Komisia, 176/83, Zb. s. 2155, bod 18, a uznesenie Súdneho dvora z 10. júna 1987, Pomar/Komisia, 317/85, Zb. s. 2467, bod 7; rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. októbra 2004, Polinsky/Súdny dvor, T-1/02, neuverejnený v Zbierke, bod 47).

48 Uvedená judikatúra však neumožňuje určiť, či blízke osoby Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana mali podať svoje návrhy na náhradu osobnej materiálnej a morálnej ujmy, ktorú podľa ich názoru utrpeli, na Všeobecný súd alebo na Súd pre verejnú službu. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, sa táto judikatúra totiž špeciálne týka iba prípadu sporu i) medzi úradníkom alebo bývalým úradníkom a inštitúciou, ktorej podlieha alebo podliehal, a ii) ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája alebo spájal dotknutú osobu a inštitúciu, a je teda iba čiastočne uplatniteľná na prípad

sporu, ktorý síce má svoj pôvod v pracovnom pomere, ale nie je medzi úradníkom alebo bývalým úradníkom, ale treťou osobou blízkou tomuto úradníkovi, teda jeho rodinným príslušníkom alebo osobou vstupujúcou do jeho práv, a inštitúciou, ktorej tento úradník podlieha alebo podliehal.

49 Ak táto tretia osoba vstupuje do práv dotknutého úradníka alebo bývalého úradníka, a teda jedná ako jeho právny nástupca požadujúci z tohto titulu v rámci dedičstva náhradu osobnej ujmy samotného úradníka, treba túto judikatúru uplatniť, keďže spor napriek určeniu dedičov ostáva sporom medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej podliehal, a ktorý má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý ich spájal.

50 V danom prípade platí táto úvaha pre druhú časť navrhovateľom uplatňovanej ujmy, tak ako bolo citované vyššie v bode 20, konkrétne pre morálnu ujmu *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano medzi svojím napadnutím a svojou smrťou. V tomto rámci Súd pre verejnú službu správne v poslednej vete bodu 116 napadnutého rozsudku uviedol, že judikatúru uvedenú v bode 47 vyššie možno použiť v spore medzi právnymi nástupcami zosnulého úradníka alebo ich zákonným zástupcom a inštitúciou, ktorej tento úradník podliehal.

51 Naopak, ak uvedená tretia osoba koná na účely získania náhrady svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy, nie je uplatnenie dotknutej judikatúry odôvodnené jej obsahom ani zásadnými úvahami, z ktorých vychádzala. Aj keby sa pripustilo, že taký spor má svoj pôvod v pracovnom pomere medzi dotknutým úradníkom a inštitúciou, nie je v každom prípade splnená osobná subjektívna podmienka súvisiaca s postavením úradníka ako nositeľa dotknutých práv, a Súd pre verejnú službu je preto v zásade nepríslušný *ratione personae* o ňom rozhodnúť na základe článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku.

52 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, rozsudok Všeobecného súdu zo 16. decembra 2010, Komisia/Petrilli (T-143/09 P) túto analýzu potvrdzuje a vysvetľuje jej dôvody. V bode 46 tohto rozsudku Všeobecný súd rozhodol, že spory v oblasti verejnej služby podľa článku 236 ES (teraz článok 270 ZFEÚ) a článkov 90 a 91 služobného poriadku, vrátane sporov týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej úradníkovi alebo zamestnancovi, sa riadia osobitnými a špeciálnymi pravidlami vo vzťahu k pravidlám, ktorými sa riadi mimozmluvná zodpovednosť Únie v rámci článku 235 ES (teraz článok 268 ZFEÚ) a článku 288 ES (teraz článok 340 ZFEÚ), ktoré vyplývajú zo všeobecných zásad. Pokiaľ totiž Únia koná ako zamestnávateľ, má podľa Všeobecného súdu väčšiu zodpovednosť, ktorá sa prejavuje povinnosťou nahradiť ujmu spôsobenú svojim zamestnancom akýmkoľvek protiprávnym konaním, ktorého sa ako zamestnávateľ dopustila, hoci podľa všeobecnej právnej úpravy je povinná nahradiť iba ujmu spôsobenú „dostatočne závažným“ porušením právnej normy (ustálená judikatúra od rozsudku Súdneho dvora zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, Zb. s. I-5291).

53 Tieto úvahy týkajúce sa osobitného a špeciálneho režimu zvýšenej zodpovednosti Komisie voči svojim zamestnancom, ktorý je odôvodnený najmä pracovným vzťahom zahŕňajúcim špecifické práva a povinnosti, ako napríklad povinnosť starostlivosti, a vzťahom založeným na vzájomnej dôvere, ktorý musí vo verejnom záujme existovať medzi inštitúciami a jej úradníkmi, pritom nemožno uplatniť v prípade tretích osôb–neúradníkov. Aj v prípade blízkych rodinných príslušníkov úradníka, s výhradou takých sociálnych dávok, ktoré sú uvedené v článku 76 služobného poriadku, judikatúra neuznáva povinnosť starostlivosti voči týmto osobám zo strany inštitúcií (rozsudok Leussink a i./Komisia, už citovaný, body 21 až 23).

54 Toto smerovanie judikatúry je navyše potvrdené rozhodnutiami citovanými v bode 23 vyššie.

55 V už citovanom uznesení Fournier/Komisia tak Súdny dvor minimálne implicitne v zásade potvrdil to, že rodinní príslušníci úradníka konajúci „za seba“ a domáhajúci sa náhrady ujmy, ktorú utrpeli „osobne“, musia postupovať podľa článku 178 EHS (teraz článok 268 ZFEÚ), a nie podľa článku 179 EHS (teraz článok 270 ZFEÚ).

56 Súdny dvor potvrdil tento smer v už citovanom rozsudku Leussink a i./Komisia v kontexte, v ktorom žalobcovia založili svoju žalobu na náhradu škody výslovne na právnych základoch odlišujúcich sa podľa toho, či boli alebo neboli úradníkmi, a síce na článku 179 EHS, pokiaľ ide o pána Leussinka a na článkoch 178 EHS a na článku 215 druhom odseku EHS, pokiaľ ide o jeho manželku a deti.

57 Generálny advokát Sir Gordon Slynn vo svojich návrhoch k už citovanému rozsudku Leussink a i./Komisia uznal, že žaloba rodiny správne vychádzala z článkov 178 EHS a 215 EHS, keďže sa týkala samostatných újm, ktoré utrpela, a nešlo o spor medzi úradníkom a jeho inštitúciou.

58 Hoci sa Súdny dvor k tejto otázke formálne nevyjadril, v bode 25 už citovaného rozsudku Leussink a i./Komisia implicitne potvrdil použitie článku 178 EHS, a nie článku 179 EHS, pokiaľ ide o rodinu úradníka, aj keď sa domnieval, že základom sporu bol „vzťah medzi úradníkom a inštitúciou“. Súdny dvor navyše svoje rozhodnutie o trovách konania výslovne založil na článku 69 svojho rokovacieho poriadku, teda na ustanovení použiteľnom na žaloby jednotlivcov, ktorí nie sú úradníkmi.

59 Napokon v už citovanom rozsudku Vainker/Parlament Všeobecný súd zamietol žalobu pani Vainker ako nedôvodnú, pričom vychádzal z precedensu vyššie citovaného rozsudku Leussink a i./Komisia, a implicitne potvrdil použitie článku 235 ES ako vhodného právneho základu uvedenej žaloby.

60 Okrem toho treba odmietnuť tvrdenie Komisie založené v podstate na článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku.

61 Platí, že možnosť, či dokonca povinnosť právnych nástupcov po zosnulom úradníkovi podať žalobu na základe článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku na účely priznania dávok stanovených v článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku už bola súdom Únie prinajmenšom implicitne uznaná (rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. januára 1996, Bitha/Komisia, T-23/95, Zb. VS s. I-A-13 a II-45; rozsudok Súdu pre verejnú službu 20. januára 2009, Klein/Komisia, F-32/08, Zb. VS s. I-A-1-5 a II-A-1-13; pozri tiež v tomto zmysle a analogicky uznesenie Súdu prvého stupňa z 19. júna 2001, Hotzel-Wagenknecht/Komisia, T-145/00, bod 17).

62 Toto tvrdenie však po prvé platí len pre právnych nástupcov špeciálne vymenovaných v článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku, konkrétne pre manžela/manželku a deti, prípadne, ak títo nie sú, pre iných potomkov, alebo ak nie sú ani títo, pre predkov v priamej línii alebo napokon, ak nie sú ani tí, pre samotnú inštitúciu. Aj za predpokladu, že by sa tvrdenie Komisie vzťahovalo na všetky štyri deti Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, nie je tak v prejednávanom prípade u samotného navrhovateľa, Livia Missira Mamachiho di Lusignana, keďže ten nemá pri existencii detí postavenie právneho nástupcu v zmysle článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku. Nie je to tak ani v prípade matky, brata a sestry Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, ktorí sú navrhovateľmi v paralelnej veci T-494/11.

63 Po druhé smeruje toto tvrdenie k tomu, aby boli procesné podmienky všeobecnej právnej úpravy mimozmluvnej zodpovednosti Únie podriadené zvláštnej právnej úprave sociálneho zabezpečenia úradníkov, ktorá je stanovená v služobnom poriadku. Neexistuje pritom žiadny platný dôvod na to, aby osobitná právomoc Súdu pre verejnú službu, pokiaľ ide o úradníkov, bola nadradená všeobecnej právomoci Všeobecného súdu na rozhodovanie o všetkých sporoch týkajúcich sa zodpovednosti Únie.

64 A napokon po tretie, aj pokiaľ ide o štyri deti Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, nejedná sa v prejednávanom prípade o povinnosť Komisie vyplatiť dávky zaručené služobným poriadkom, ktoré už nakoniec boli dotknutým osobám vyplatené, ale o jej prípadnú povinnosť nahradiť všetky údajné materiálne a morálne ujmy. Všeobecný súd v tejto súvislosti pripomína, že navrhovateľ v rámci tretieho odvolacieho dôvodu dosť konkrétne tvrdí, že Súd pre verejnú službu sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že na účely náhrady týchto újm zohľadnil uvedené dávky priznané služobným poriadkom deťom Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana. Za týchto podmienok sa

nejaví možným založiť pravidlo právomoci Súdu pre verejnú službu na ustanovení článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku, keďže sa práve tvrdí, že uvedený článok nie je základom žaloby podanej v mene štyroch detí Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana.

65 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že za takých okolností, akými sú okolnosti v prejednávanej veci, samotný právny rámec vymedzený článkami 268 ZFEÚ a 270 ZFEÚ, článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora a článkami 90 a 91 služobného poriadku nutne vedie k záveru, že osoby blízke zosnulému úradníkovi musia nevyhnutne podať dve žaloby, jednu na Súd pre verejnú službu a druhú na Všeobecný súd, podľa toho, či vstupujú do práv dotknutého úradníka alebo požadujú náhradu svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy.

66 Z vyššie uvedeného tiež vyplýva, že obe tieto žaloby na náhradu škody podliehajú odlišným vecným podmienkam, v súlade s rozlišovaním zavedeným Všeobecným súdom v už citovanom rozsudku Komisia/Petrilli a pripomenutým v bodoch 52 a 53 vyššie.

67 Z vyššie uvedeného ďalej vyplýva, že pokiaľ dotknuté blízke osoby uplatnia nárok na náhradu škody na Súde pre verejnú službu, platia pre ne lehoty a ďalšie procesné povinnosti, ako napríklad pravidlo zhody medzi predchádzajúcou administratívnou sťažnosťou a žalobou v oblasti náhrady škody, stanovené v článkoch 90 a 91 služobného poriadku (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 1. apríla 1987, Dufay/Parlament, 257/85, Zb. s. 1561, bod 21), zatiaľ čo v prípade žaloby na Všeobecný súd podliehajú iba päťročnej premlčacej lehote stanovenej v článku 46 prvom odseku Štatútu Súdneho dvora, použiteľnom na konanie pred Všeobecným súdom podľa článku 53 prvého odseku uvedeného štatútu.

68 Takéto dvojité konanie je z mnohých pohľadov úplne neuspokojivé, a to pre dotknutých účastníkov konania, ako aj pre súdy Únie. Dvojitá žaloba vyplývajúca zo striktného uplatnenia pravidla uvedeného v bode 65 vyššie by totiž mala značné nevýhody, ako napríklad neprehľadnosť konaní a zvýšenie ich nákladov pre procesné subjekty, plytvanie obmedzenými zdrojmi súdov Únie a predovšetkým riziko protichodných súdnych rozhodnutí vydaných v rámci toho istého sporu, čo je nezlučiteľné so zásadou právnej istoty.

69 Za takých okolností musia na základe široko uznávaných zásad v rámci procesných systémov členských štátov existovať mechanizmy na predchádzanie alebo riešenie kompetenčných sporov medzi súdmi, ktorým bola alebo by mohla byť vec predložená súčasne, ako napríklad rozšírenie právomoci, dojednania o právomoci alebo prehlásenie o nepríslušnosti, uznanie právomoci vyššieho súdu na prejednanie veci, prednostná právomoc súdu, ktorému bola vec predložená ako prvému, alebo použitie zásady *accessorium sequitur principale* (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 15. januára 1987, Shenavai, 266/85, Zb. s. 239, bod 19), pričom tieto mechanizmy by mali byt zakotvené zákonom alebo súdnou praxou.

70 Súdny dvor sa už tiež v práve odchýlil od striktného procesného rámca stanoveného platnými predpismi a postupoval v rámci súdnej praxe odlišne od pravidiel právomocí alebo procesných pravidiel, hoci sa jednalo o kogentné ustanovenia, pričom vychádzal predovšetkým z úvah súvisiacich s hospodárnosťou konania a riadnym výkonom spravodlivosti.

71 Pokiaľ ide o ustanovenia o súdnej právomoci, vo vyššie citovanom uznesení IAMA Consulting/Komisia, Súdny dvor odmietol prístup Všeobecného súdu, ktorý sa striktne držal ustanovenia článku 225 ods. 1 ES v spojení s článkom 51 Štatútu Súdneho dvora, a použil pravidlo vyžadované súdnou praxou, keďže toto riešenie bolo odôvodnené „záujmom hospodárnosti konania a… prednosťou priznanej sudcovi, ktorý začal konanie ako prvý, teda úvahami, ktoré sa bežne uznávajú v procesných systémoch členských štátov“ (bod 17 uznesenia).

72 Pokiaľ ide o procesné právne predpisy, napriek tomu, že každej žalobe musí podľa systému zavedeného článkami 90 a 91 služobného poriadku predchádzať riadne dodržaný postup pred začatím súdneho konania, a teda podanie predchádzajúcej administratívnej sťažnosti, Súdny dvor sa z dôvodu súdnej praxe od tohto pravidla odchýlil, aby umožnil predloženie veci priamo súdu Únie, pokiaľ ide o značne široké spektrum rozhodnutí, ako sú napríklad rozhodnutia výberových komisií alebo hodnotiace správy, vo vzťahu ku ktorým menovací orgán nedisponuje žiadnou mierou voľnej úvahy v rámci takejto sťažnosti (pozri predovšetkým, čo sa týka rozhodnutí výberových komisií, rozsudky Súdneho dvora zo 14. júna 1972, Marcato/Komisia, 44/71, Zb. s. 427, a zo 7. mája 1986, Rihoux a i./Komisia, 52/85, Zb. s. 1555, 1567, a, čo sa týka hodnotiacich správ, rozsudky Súdneho dvora z 3. júla 1980, Grassi/Rada, 6/79 a 97/79, Zb. s. 2141, a z 15. marca 1989, Bevan/Komisia, 140/87, Zb. s. 701). Táto judikatúra je odôvodnená okolnosťou, že sťažnosť smerujúca proti rozhodnutiu výberovej komisie alebo hodnotiacej správe „nemá zmysel“, keďže dotknutý orgán nemá právomoc rozhodnutie výberovej komisie alebo posúdenie hodnotiteľov zrušiť alebo zmeniť. V dôsledku toho by „príliš reštriktívny výklad článku 91 ods. 2 služobného poriadku viedol iba k zbytočnému predlžovaniu konania“ (rozsudok Súdneho dvora zo 16. marca 1978, Ritter von Wüllerstorff und Urbair/Komisia, 7/77, Zb. s. 769).

73 S prihliadnutím na túto judikatúru a pri existencii naliehavých dôvodov súvisiacich s právnou istotou, riadnym výkonom spravodlivosti, hospodárnosťou konania a predchádzaním protichodným súdnym rozhodnutiam, treba vychádzať z toho, že pri okolnostiach prejednávanej veci, keď sa právni nástupcovia zosnulého úradníka alebo zamestnanca dovolávajú náhrady rôznych újm spôsobených tou istou skutočnosťou v postavení jeho právnych nástupcov, ako aj vo svojom vlastnom mene a *jure proprio*, môžu tieto návrhy spojiť do jednej žaloby.

74 Túto jedinú žalobu treba podať na Všeobecný súd, ktorý je nielen „všeobecným“ súdom alebo súdom „rozhodujúcim v oblasti všeobecného práva“ disponujúcim z toho titulu, na rozdiel od Súdu pre verejnú službu, ktorý je špecializovaným súdom, „neobmedzenou súdnou právomocou“, ale tiež súdom vyššieho stupňa, ku ktorému je Súd pre verejnú službu podľa znenia článku 257 ZFEÚ „pripojený“. V tomto ohľade treba uviesť, že ak sú dvom súdom rôzneho stupňa predložené veci s rovnakým predmetom, je vo všeobecnosti na rozhodnutie o celom spore príslušný súd vyššieho stupňa. V práve Únie tak článok 8 ods. 3 druhý pododsek prílohy I Štatútu Súdneho dvora stanovuje, že ak sú na Súd pre verejnú službu a na Všeobecný súd podané prípady, ktoré majú rovnaký predmet, zriekne sa Súd pre verejnú službu svojej príslušnosti, aby mohol v prípadoch rozhodnúť Všeobecný súd. Analogické riešenie je uvedené v článku 54 treťom odseku Štatútu Súdneho dvora, ak sú na Súdny dvor a na Všeobecný súd podané prípady, ktoré majú rovnaký predmet, a ktoré vyvolávajú rovnakú otázku výkladu alebo v ktorých je spochybnená platnosť rovnakého aktu.

75 V tomto kontexte treba ešte podotknúť, že pokiaľ by za okolností prejednávanej veci boli osoby blízke zosnulému úradníkovi povinné podať dve žaloby, znamenalo by to, že Všeobecnému súdu a Súdu pre verejnú službu by boli súčasne predložené veci s rovnakým predmetom, konkrétne v podstate návrhy na náhradu ujmy spôsobené smrťou dotknutého úradníka, za ktorú by bola eventuálne zodpovedná žalovaná inštitúcia za základe toho istého pochybenia. Za takých okolností by pritom podľa článku 8 ods. 3 druhého pododseku prílohy I Štatútu Súdneho dvora mal Súd pre verejnú službu ihneď ohlásiť svoju nepríslušnosť, aby o týchto veciach mohol rozhodnúť Všeobecný súd.

76 Potvrdenie pravidla právomoci v prospech Všeobecného súdu za takýchto okolností sa tak javí byť tiež dôsledkom pravidla v článku 8 ods. 3 prílohy I Štatútu Súdneho dvora. Za týchto okolností by nemalo žiadny zmysel zúčastnené osoby nútiť k podaniu žaloby na Súd pre verejnú službu, a príliš reštriktívny výklad právomoci vymedzenej článkami 268 ZFEÚ a 270 ZFEÚ, článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora a článkami 90 a 91 služobného poriadku by viedol iba k zbytočnému predlžovaniu konania (pozri v tomto zmysle a analogicky judikatúru Súdneho dvora citovanú v bode 72 vyššie).

77 V osobitnom prípade prejednávanej veci zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že Súd pre verejnú službu nemal *ab initio* právomoc rozhodnúť o podanej žalobe, s výnimkou návrhu na náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou.

78 Preto treba na základe pravidla striktnej deľby právomocí medzi oba dotknuté súdy uvedeného v bode 65 vyššie aj bez návrhu určiť, že Súd pre verejnú službu nemá právomoc rozhodnúť o návrhu na náhradu osobnej materiálnej aj morálnej ujmy samotného navrhovateľa a právnych nástupcov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, a v tomto rozsahu napadnutý rozsudok zrušiť.

79 Dôsledky tohto zrušenia budú preskúmané v bodoch 102 a 103 nižšie.

80 V zostávajúcej časti treba pokračovať v preskúmaní odvolania z hľadiska dôvodov uplatnených navrhovateľom iba v rozsahu, v akom mal Súd pre verejnú službu právomoc rozhodnúť o návrhu, ktorý mu bol predložený, teda v rozsahu, v akom rozhodol o návrhu na náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou.

O prvom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení Súdom pre verejnú službu v rozsahu, v akom odmietol ako neprípustný návrh na náhradu morálnej ujmy ex haerede, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou

81 Prvý dôvod sa delí na tri časti. Keďže sa však druhá časť uvedeného dôvodu týka zamietnutia návrhu morálnej ujmy utrpenej osobne navrhovateľom, nebude z dôvodu zrušenia tejto časti napadnutého rozsudku, vykonaného v rámci preskúmania bez návrhu dôvodu verejného poriadku, predmetom hlbšieho skúmania.

82 Prvou časťou dôvodu týkajúcou sa konkrétnejšie odmietnutia návrhu na náhradu morálnej ujmy utrpenej zavraždeným úradníkom pred smrťou (morálnej ujmy *ex haerede*) ako neprípustného, navrhovateľ tvrdí, že procesné pravidlo zhody použiteľné na žaloby v oblasti verejnej služby vyžaduje totožnosť dôvodu a predmetu administratívnej sťažnosti a žaloby, a nie žiadosti a sťažnosti, ako nesprávne rozhodol Súd pre verejnú službu. V tomto zmysle odkazuje predovšetkým na rozsudok Súdneho dvora z 1. júla 1976, Sergy/Komisia (58/75, Zb. s. 1139). V prejednávanom prípade pritom sťažnosť z 10. septembra 2008 obsahovala návrh na náhradu morálnej ujmy utrpenej zavraždeným úradníkom pred smrťou a jeho právnymi nástupcami.

83 Treťou časťou dôvodu navyše navrhovateľ tvrdí, že pravidlo zhody, ako bolo uplatnené Súdom pre verejnú službu, obmedzuje právo na účinnú súdnu ochranu.

84 Komisia na to odpovedá, že Súd pre verejnú službu sa v tejto súvislosti nedopustil žiadneho nesprávneho právneho posúdenia a že dodržaním postupu pred začatím súdneho konania nedochádza k porušeniu zásady účinnej súdnej ochrany, keďže tento postup môže obsahovať obmedzenia pod podmienkou, že zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu, a nie sú neprimeraným a neprípustným zásahom poškodzujúcim samotnú podstatu práv (rozsudok Súdneho dvora z 18. marca 2010, Alassini a i., C-317/08 až C-320/08, Zb. s. I-2213, body 63 a nasledovné).

85 V tejto súvislosti sa Všeobecný súd domnieva, že Súd pre verejnú službu v bodoch 84 až 86 napadnutého rozsudku porušil procesné pravidlá a povinnosti vyplývajúce z článkov 90 a 91 služobného poriadku v rámci žaloby úradníka smerujúcej výlučne k poskytnutiu náhrady škody.

86 V bode 82 napadnutého rozsudku síce Súd pre verejnú službu správne pripomenul judikatúru, podľa ktorej v systéme prostriedkov nápravy stanovenom článkami 90 a 91 služobného poriadku, keď ide, ako v danom prípade, výlučne o žalobu o náhradu škody v tom zmysle, že žaloba neobsahuje nijaký návrh na zrušenie určitého aktu, ale smeruje výlučne k náhrade ujmy údajne spôsobenej súborom pochybení alebo opomenutí, ktoré vzhľadom na to, že nemajú nijaký právny účinok, nemožno považovať za akty spôsobujúce ujmu, správne konanie sa musí nevyhnutne, pod sankciou neprípustnosti neskoršej žaloby, začať tým, že dotknutá osoba podá žiadosť, ktorou vyzve menovací orgán na náhradu údajnej

ujmy, a prípadne pokračovať podaním sťažnosti proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti (pozri rozsudky Súdu prvého stupňa Saby/Komisia, už citovaný, bod 31 a z 13. decembra 2012, A/Komisia, T-595/11 P, bod 111 a 118 a tam citovanú judikatúru).

87 V bode 83 napadnutého rozsudku síce Súd pre verejnú službu správne pripomenul ustálenú judikatúru, podľa ktorej návrhy predložené v konaní pred súdom Únie musia mať rovnaký predmet ako návrhy uvedené v sťažnosti a obsahovať len dôvody namietania založené na tom istom dôvode, ako dôvody namietania uvedené v sťažnosti, pričom tieto dôvody namietania v sporovom konaní možno rozvinúť predložením žalobných dôvodov a tvrdení, ktoré nemusia byť v sťažnosti uvedené, ale s ňou úzko súvisia (pozri rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 2002, Campogrande/Komisia, C-62/01 P, Zb. s. I-3793, bod 34 a tam citovanú judikatúru).

88 V bode 84 napadnutého rozsudku však Súd pre verejnú službu túto judikatúru rozvinul a pridal, že vo veciach, ktoré sa týkajú výlučne náhrady škody, pojem „dôvod“ nie je vymedzený podľa „dôvodov namietania“ v zmysle judikatúry citovanej v predchádzajúcom bode, ale podľa „druhov ujmy“, ktoré dotknutý úradník uviedol vo svojej žiadosti o náhradu škody a že práve tieto druhy ujmy určujú predmet náhrady, ktorej sa domáha úradník, a v dôsledku toho aj predmet žiadosti, o ktorej musí správny orgán rozhodnúť.

89 V bode 85 napadnutého rozsudku Súd pre verejnú službu z úvah uvedených v bodoch 86 až 88 vyššie vyvodil, že… návrhy na náhradu škody založené na rôznych druhoch ujmy sú v konaní pred súdom Únie prípustné iba v prípade, ak ešte pred ich uplatnením bola najprv správnemu orgánu adresovaná žiadosť, ktorá má rovnaký predmet a je založená na rovnakých druhoch ujmy, a následne bola podaná sťažnosť proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktorý o tejto žiadosti výslovne alebo implicitne rozhodol.

90 V tejto súvislosti treba najprv uviesť, že tieto úvahy a závery, ku ktorým tieto úvahy viedli, sú založené na zámene pojmov „predmet“ a „dôvod“. Konkrétne, na rozdiel od toho, čo je uvedené v predposlednej vete bodu 84 napadnutého rozsudku, pojem „dôvod“ nemôže byť definovaný s odkazom na „druhy ujmy“, ktoré dotknutý úradník uviedol vo svojej žiadosti o náhradu škody, pretože tieto v skutočnosti určujú „predmet“ žiadosti o náhradu škody, čo nakoniec Súd pre verejnú službu hneď doplnil v poslednej vete toho istého bodu 84.

91 V každom prípade nie sú uvedené úvahy a závery zlučiteľné s judikatúrou, o ktorú sa opierajú, a najmä nie so zásadami, na ktorých táto judikatúra spočíva.

92 V tomto kontexte treba najprv pripomenúť, že judikatúra vychádzajúca z rozsudku Súdneho dvora z 26. januára 1989, Koutchoumoff/Komisia (224/87, Zb. s. 99), podľa ktorej je v systéme opravných prostriedkov stanovenom článkami 90 a 91 služobného poriadku prípustný návrh na náhradu škody predložený po prvýkrát pred Všeobecným súdom, hoci sa predchádzajúca administratívna sťažnosť týkala iba zrušenia rozhodnutia, ktoré údajne spôsobilo škodu, keďže návrh na zrušenie môže v sebe obsahovať aj návrh na náhradu utrpenej ujmy (rozsudok Súdu pre verejnú službu z 13. júla 1995, Saby/Komisia, T-44/93, Zb. VS s. I-A-175 a II-541, bod 28).

93 Takisto podľa ustálenej judikatúry netreba na to, aby bol návrh na zaplatenie úrokov z omeškania v prípade zrušenia napadnutého rozhodnutia prípustný pred Všeobecným súdom, aby bol výslovne uvedený v predchádzajúcej administratívnej sťažnosti (rozsudky Súdu pre verejnú službu z 30. marca 1993, Vardakas/Komisia, T-4/92, Zb. s. II-357, bod 50; z 8. júna 1995, P/Komisia, T-583/93, Zb. VS s. I-A-137 a II-433, bod 50, a z 12. novembra 2002, López Cejudo/Komisia, T-271/01, Zb. VS s. I-A-221 a II-1109).

94 Na rozdiel od toho, čo Súd pre verejnú službu potvrdil v bode 90 napadnutého rozsudku, sa táto judikatúra neuplatní iba v prípade sporov týkajúcich sa zrušenia aktov a nie je možné sa domnievať, že by sa neuplatnila na spory, ktoré sa týkajú výlučne náhrady škody.

95 V rozsudku z 8. októbra 1992, Meskens/Parlament (T-84/91, Zb. s. II-2335, bod 44), ktorý súvisel so žalobou týkajúcou sa výlučne náhrady škody, tak Všeobecný súd rozhodol, že návrhy smerujúce k náhrade materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej úradníkovi rozhodnutím správneho orgánu obsiahnuté v žalobe na náhradu škody nemôžu byť z pohľadu pravidla vyžadujúceho, aby predchádzajúca sťažnosť a žaloba mali rovnaký predmet, považované za odlišné od návrhov obsiahnutých v sťažnosti a smerujúcich jednak k zrušeniu tohto rozhodnutia a jednak k náhrade morálnej ujmy zúčastnenej osoby. Treba totiž pripustiť, že návrh na zrušenie rozhodnutia nepriaznivo zasahujúceho do právneho postavenia formulovaný v sťažnosti môže v sebe obsahovať aj návrh na náhradu materiálnej a morálnej ujmy, ktorú mohlo toto rozhodnutie spôsobiť.

96 Vo veci, ktorá viedla k vydaniu už citovaného rozsudku Sergy/Komisia, dokonca Súdny dvor zamietol námietku neprípustnosti vznesenú Komisiou v súvislosti s dvoma namietanými druhmi ujmy z dôvodu, že o nich nebola zmienka v predchádzajúcej administratívnej sťažnosti, a pripomenul, že predmetom článku 91 služobného poriadku je umožniť a podporovať zmierlivé urovnanie sporov medzi úradníkmi alebo zamestnancami a správnym orgánom; že toto ustanovenie však nesmie mať za následok obmedzenie prípadného súdneho konania striktným a konečným spôsobom, pod podmienkou, že návrhy predložené v tomto poslednom štádiu nezmenia ani dôvod, ani predmet sťažnosti; že navrhovateľ vo svojej sťažnosti po uvedení svojich výhrad tvrdil, že jeho oneskorené znovuzaradenie na pracovné miesto mu spôsobilo závažnú škodu, ktorej „hlavné prvky“ následne vymenoval; a že za týchto podmienok mohli byť doplňujúce prvky, ktorých dôvod sa mal údajne nachádzať v konaní vytýkanom správnemu orgánu a ktoré smerovali k náhrade škody, ktorú navrhovateľ údajne z tohto dôvodu utrpel, predložené na posúdenie Súdnym dvorom (pozri body 31 až 36 rozsudku).

97 Aj keď sa táto judikatúra *stricto sensu* týka iba pravidla zhody medzi administratívnou sťažnosťou a žalobou, je možné zásady, z ktorých vychádza, a teda aj zmiernenie, ktoré umožňuje, preniesť na pravidlo „zhody“ medzi žiadosťou a sťažnosťou, ktoré sa vzťahuje na žaloby týkajúce sa výlučne náhrady škody, tak ako sa pripomenulo v bode 86 vyššie.

98 S prihliadnutím na túto judikatúru a tieto zásady treba dospieť k záveru, že Súd pre verejnú službu sa v bodoch 84 až 86 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia. Prvému odvolaciemu dôvodu treba preto vyhovieť a napadnutý rozsudok zrušiť v rozsahu, v akom vyhovuje prvej námietke neprípustnosti uplatnenej Komisiou proti návrhu na náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou.

99 Dôsledky tohto zrušenia budú preskúmané v bodoch 104 a 112 nižšie.

100 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že napadnutý rozsudok treba zrušiť v celom jeho rozsahu, pričom netreba rozhodnúť o ďalších odvolacích dôvodoch.

O žalobe na prvom stupni

101 V súlade s článkom 13 ods. 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora, ak je odvolanie dôvodné, Všeobecný súd zruší rozhodnutie Súdu pre verejnú službu a sám rozhodne vo veci. Ak stav konania nedovoľuje rozhodnúť vo veci, vráti prípad na rozhodnutie Súdu pre verejnú službu.

102 Pokiaľ ide v prvom rade o návrh na náhradu materiálnej a morálnej ujmy samotného navrhovateľa a právnych nástupcov Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, Súd pre verejnú službu ju mal potom, čo rozhodol, že nemá právomoc o tejto časti žaloby rozhodnúť, keďže tá spadá do právomoci Všeobecného súdu, postúpiť Všeobecnému súdu v súlade s článkom 8 ods. 2 prílohy I Štatútu Súdneho dvora.

103 Stav sporu dovoľuje v tejto súvislosti rozhodnúť vo veci a túto časť žaloby treba predložiť Všeobecnému súdu, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd na základe článkov 268 ZFEÚ a 340 ZFEÚ. Nie je totiž úlohou sudcu, ktorý rozhoduje o odvolaní podanom na základe článku 9 prílohy I Štatútu Súdneho dvora, aby o takejto žalobe rozhodol.

104 Pokiaľ ide v druhom rade o návrh na náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou, Súd pre verejnú službu mal právomoc o ňom rozhodnúť, avšak nesprávne ho odmietol ako neprípustný na základe pravidla „zhody“ medzi žiadosťou a administratívnou sťažnosťou.

105 V tejto súvislosti sa Všeobecný súd na základe zásad a judikatúry pripomenutej v bodoch 92 až 97 vyššie domnieva, že na rozdiel od toho, čo bolo rozhodnuté v napadnutom rozsudku, návrh na náhradu morálnych újm, ktoré utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou a jemu blízke osoby, údajne spôsobených tým istým pochybením, ktoré vytýka navrhovateľ Komisii v liste z 25. februára 2008, hoci bol prvý krát výslovne zmienený až v sťažnosti, nezmenil predmet ani dôvod pôvodnej žiadosti o náhradu škody formulovanej v uvedenom liste.

106 V tejto súvislosti, hoci Súd pre verejnú službu v bode 88 napadnutého rozsudku tvrdil, že je „nesporné“, že v tomto liste sa navrhovateľ „domáhal iba náhrady materiálnej ujmy“ a „vôbec neuviedol druhy morálnej ujmy, ktoré uvádza v konaní pred Súdom“ [pre verejnú službu], prináleží Všeobecnému súdu, aby *de novo* posúdil rozsah návrhu na náhradu škody obsiahnutého v tomto liste.

107 V uvedenom liste pritom navrhovateľ požadoval, aby predseda Komisie, pán Barroso, prijal „osobitné a jednoznačné rozhodnutie… týkajúce sa všetkých politických a finančných dôsledkov dvojnásobnej vraždy“.

108 Konkrétne v časti I tohto listu navrhovateľ najprv vyjadril svoj nesúhlas s návrhmi, ktoré mu predložili útvary Komisie, predovšetkým pokiaľ ide o výšku „jednotlivých odškodnení a nárokov dedičov“, ktorými mal zjavne na mysli dávky priznané služobným poriadkom sirotám. Ďalej v časti II tohto listu navrhovateľ výslovne uviedol „náhradu morálnej ujmy“ priznanú marockým súdom a zdôraznil jej neprimeranosť. Napokon v časti III tohto listu navrhovateľ požadoval vyplatenie „náhrady škody vo výške najmenej 26 ročných platov zavraždeného úradníka, týkajúcich sa obdobia medzi rokmi 2006 (rok, kedy prišlo k rabatskej tragédii) a 2032 (rok predpokladaného odchodu žijúceho úradníka do dôchodku)“. V tomto kontexte ešte zdôraznil, že táto náhrada škody, ktorá mala byť Komisiou vyplatená štyrom maloletým deťom, je vo vzťahu k náhrade uvedenej v časti II toho istého listu, teda náhrade morálnej ujmy, „samozrejme odlišná a doplnková“.

109 S prihliadnutím na znenie listu navrhovateľa z 25. februára 2008 a na rozdiel od toho, čo je uvedené v bode 88 napadnutého rozsudku, treba konštatovať, že v žiadosti o náhradu škody obsiahnutej v uvedenom liste sa navrhovateľ neobmedzil na náhradu materiálnej ujmy, ale jasne zmienil aj morálnu ujmu.

110 Napokon tým, že navrhovateľ od inštitúcie požadoval, aby zaujala stanovisko k „všetkým politickým a finančným dôsledkom“ dvojnásobnej vraždy, požadoval v podstate plnú náhradu ujmy spôsobenej pochybením Komisie, ktoré malo za následok smrť Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana. Okolnosť, že túto celkovú ujmu ihneď podrobne nerozdelil do zvláštnych právnych kategórií, ktoré mu zaiste neboli známe, ako sú materiálna, morálna alebo existenčná ujma, ujma *ex haerede* alebo *jure proprio*, sa v skoršom správnom konaní pred začatím súdneho konania, v ktorom nie je povinné byť zastúpený advokátom, a v ktorom sa menovací orgán musí predovšetkým snažiť o zmierlivé urovnanie sporu, predovšetkým za tak tragických okolností, o aké ide v prejednávanom prípade, nejaví byť rozhodujúce. V každom prípade tak treba konštatovať, podobne ako urobil Súdny dvor vo svojom vyššie citovanom rozsudku Sergy/Komisia, že navrhovateľ vykonal výpočet „základných prvkov“ ujmy, ktorej náhradu požadoval, v častiach I, II a III jeho listu z 25. februára 2008.

111 Okrem toho, vo svojej sťažnosti z 10. septembra 2008 navrhovateľ riadne špecifikoval rôzne prvky údajnej ujmy, vrátene toho, že výslovne požadoval náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou.

112 Z toho vyplýva, že prvá námietka neprípustnosti uplatnená Komisiou proti návrhu na náhradu morálnej ujmy *ex haerede*, ktorú utrpel Alessandro Missir Mamachi di Lusignano pred svojou smrťou, musí byť zamietnutá.

113 Pokiaľ ide o ostatné námietky neprípustnosti tiež uplatnené Komisiou proti tomu istému návrhu (pozri bod 91 napadnutého rozsudku), stav sporu nedovoľuje vydanie konečného rozsudku.

114 Za týchto okolností by bolo obvykle treba vrátiť túto časť veci Súdu pre verejnú službu, aby o nej znova rozhodol.

115 Treba však súčasne dodať, že pokiaľ by sa pristúpilo k takému vráteniu, musel by Súd pre verejnú službu hneď konštatovať, že mu, ako aj Všeobecnému súdu, boli predložené veci s rovnakým predmetom, teda, pokiaľ ide o Všeobecný súd, prejednávaná vec a paralelná vec T-494/11. V súlade s článkom 8 ods. 3 druhým pododsekom prílohy I Štatútu Súdneho dvora by teda musel prehlásiť, že nemá právomoc a umožniť tak, aby o týchto veciach rozhodol Všeobecný súd (pozri tiež bod 75 vyššie).

116 Takéto vrátenie očividne nemá zmysel, keďže Súd pre verejnú službu nemá inú možnosť, ako následne vrátiť vec Všeobecnému súdu. V dôsledku toho by nadmerne reštriktívny výklad článku 13 ods. 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora viedol iba k zbytočnému predlžovaniu konania (pozri v tomto zmysle a analogicky judikatúru Súdneho dvora citovanú v bode 72 vyššie).

117 Za týchto okolností treba predložiť aj túto časť Všeobecnému súdu, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd na základe článkov 268 ZFEÚ a 340 ZFEÚ.

118 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že vec F-50/09 treba predložiť Všeobecnému súdu v celom jej rozsahu.

O trovách

119 Keďže vec musí byť predložená Všeobecnému súdu, o trovách konania sa rozhodne neskôr.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (odvolacia komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Súdu pre verejnú službu Európskej únie (prvá komora) z 12. mája 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (F-50/09), sa zrušuje.**

2. **Vec F-50/09 sa predkladá Všeobecnému súdu, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd na základe článkov 268 ZFEÚ a 340 ZFEÚ.**

3. **O trovách konania sa rozhodne neskôr.**

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 10. júla 2014.

Podpisy